

בְּעִזְרַת מְלֶכֶד יְחִיד אֵ"ל חַי הָעוֹלָמִים

אוצר כתבי בעל שם טוב

שְׁבַעוֹת

לראשונה מוצג לכל בית ישראל מדי שבוע בשבוע מתוך

חמשת ספרי היסוד המקוריים

לרַבֵּנוּ יִשְׂרָאֵל בֶּן אֱלִיעֶזֶר

הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְדוּשׁ זִיע"א

[אקופ ח"י אלול ת"ן {1690} – מעז'יבוז' ו' סיון תק"ך {1760}]

ספר בעל שם טוב על החומש

ספר עמוד התפילה

ספר צוואות מריב"ש טוב והנהגות ישרות

ספר כתר שם טוב

ספר שבחי הבעל שם טוב

ועוד גלוח עליהם שני הספרים החשובים:

ספר מ"ב הכללים להבעל שם טוב

ספר חיי הבעש"ט – קונטרס מאירת עיניים

כל הזכויות שמוורות לבית הבעש"ט

הנהגות הבעש"ט לשבועות

א. טעם שאוכלין מאכלי חלב בשבועות: דאיתא [מלכים א ג טו]: וַיִּקַּץ שְׁלֹמֹה וַהֲגִיהַ חֵלוֹם וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד לְפָנָי אַרְוֹן בְּרִית אֲדֹנָי וַיַּעַל עֲלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל עֶבְדָּיו. מכאן שעושין סעודה לגמרה של מצוה. ובשבועות גומרין מצות ספירת העומר – ולכך עושין סעודה. ואם היו עושין סעודת בשר – אין היכר אם לשם זה אם לשם יום טוב, לכך עושין מחלב: [אמרי פינחס מועדים שער ד אות שכ]

ב. טעם מה שאוכלים מאכלי חלב בשבועות: כי בכל יום טוב יש בחינת קטנות קודם לגדלות. כי בערב פסח מתענין בכורים ובחינת תענית הוא קטנות וכו'. וקודם סוכות – הוא יום כיפור, וקודם פורים – תענית אסתר. אך בחג השבועות – אין שום קטנות קודם, לכך אוכלים מאכלי חלב וכו' שהוא בסוד קטנות – ואחר כך אוכלין בשר: [אמרי פינחס מועדים אות שטז]

ג. ועוד טעם: שהחלב מורה על הקטנות, ולעולם הקטנות קודם הגדלות. וזה הדרך בלימוד החכמה: כי מקבלין אותיות, ואחר כך התיבות, ואחר כך הפירוש, ואחר כך גמרא, ואחר כך קבלה – כדרך העולמות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשייה] מלמטה למעלה: [אמרי פינחס מועדים שיז]

ד. בשבועות אוכלין מאכלי חלב. לרמז: נֶפֶת תִּטְפָּנָה שְׁפֹתֶיךָ פֶּלֶא – דְּבֶשׂ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ [שיר השירים ד יא] על התורה שנמשלה לזה: [אמרי פינחס מועדים שיח]

ה. עוד טעם: משום דְּבִשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ, וכדאיתא בגמרא [יומא פג ע"ב]: שְׁהַדְּבִשׁ וְכָל מִינֵי מְתִיקָה מְאִירִין מְאֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם, מרגילין הלשון לתורה: [אמרי פינחס מועדים שיט]

ו. דוד המלך עליו השלום היה בחינת תורה שבעל פה, ונולד בשבועות, וקורין תורה שבכתב – והיה תיכף יחוד. ולכך בשבת במנחה: צְדָקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵ"ל מְשַׁפְּטִיךָ תְּהוֹם רַבָּה הִרְאִשׁוֹן – נגד דויד: [אמרי פינחס מועדים שכה]

ז. טעם על אמירת רות בשבועות: כי בימי הספירה דנין מצד הנשמות מצד החסדים, מה שאין כן בראש השנה דנין מצד הגוף ומצד הגבורות. דהיינו: כל נשמה שהיא משורש חסד שבחסד – דנין ביום א', וגבורה שבחסד – ביום ב', שאין דנין כל נשמה ונשמה בפני עצמה, רק כל שורש בפני עצמו. והדין הוא כדי שיהיה להם עליה בשבועות. ובשבועות אף שהדין הוא לצורך עליה, מכל מקום הוא פחד גדול. כמו שפעם אחד דנו צדיק גדול מכמה מאות שנים לצורך עליה גבוה, ורעדו כל העולמות. ולכך אומרים פרקי אבות בשבתות הספירה שהם דברי מוסר, לשוב בתשובה. ולכך אומרים משנת פֶּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא [סנהדרין י טז] אף שאינו שייך למסכת אבות. ואחר כך בשבועות יש עליה לכל הנשמות, וברות כתוב [רות ז ט:]: לְהִקִּים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ. ומשום פסוק זה אומרים אותו בשבועות וכו'. הוא מה שעל פי דרובא דרובא חל שבועות בפרשת נְשֵׂא שֵׁשׁ רִמּוֹ בַּפְּרָשָׁה נְשֵׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחָתָם [במדבר ז כב], דהיינו: אפילו הנשמות המגורשים והמרוחקים מהשם יתברך – היו להם עליה, וזהו בשבועות: [אמרי פינחס מועדים שכט]

הַטְּרַאן בְּיַוְהֵ"ר אֵילֵצֵר רַבֵּי יִתְחַלֵּט:

לימוד לשמה כנתינתה מסיני

א. בלימוד לשמה יש שני בחינות. ונקרא בחינה הא' שלא לשמה נגד מדרגה העליונה ממנה וכו'. **כי התורה נקרא הַלְכָה,** כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה [בבבב ח ע"א]: **מִיּוֹם שֶׁחָרַב בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ אֵין לוֹ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמוֹת שֶׁל הַלְכָה בְּלִבָּד.** והטעם שנקרא הַלְכָה? אמרנו שיש שני מיני לימוד:

א': לקשט הַפְּלָה, שהוא אותיות הַלְכָה, כנזכר בתיקונים והוא בזוהר חדש לשיר השירים. לכך פליגי תנאי בלשון אסור ומותר, להתיר קישוט זה מכאן וליתן במקום אחר וכו', יעו"ש. ונודע, כי **קישוטי הַפְּלָה** הוא על ידי לבושין ותכשיטין טובים. כך הלימוד שהוא על ידי לבושין או לתכלית עולם הבא או לאיזה סיבה שיהיה לו איזה תועלת – נקרא דרך לימודו במלבושין:

[ב'] והנה, אחר כל קישוטי הַפְּלָה – הוא תועלת שתמצא חן להתעורר הזיווג לה', ואז אשתללית אַתְּפִשֵׁט מְלִבוּשֵׁין [תיקוני זוהר תיקונא כא ס ע"ב] – והוא דיבוק עצמי. כך יש לימוד לשמה בלי שום תועלת והנאה, לדבק את עצמו באותיות התורה והתפילה, ופנימיותיו לדבק בתוך פנימיות התורה והתפילה שהוא הנשמה של האותיות, ונקרא: **סוד נְשִׁיקוּין:** בְּתַר דְּאֶתְדַבְּקַת בֵּיהַ בְּמִלְכָּא בְּאִינוּן נְשִׁיקִין – אַקְרִי שְׁשִׁנַּת, בְּגִין דְּכְתִיב (שירא"ש ה) – שְׁפִתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים, שְׁשִׁנַּת הָעַמְּקִים (זוה"ק ח"א ככא ע"ב), יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דְּדִיךְ מִיָּין [שיר השירים א ב], זיווג המעולה, זיווג בפה לדבק רוחא ברוחא ונשמה בנשמה, סוד **דל'ת** נשיקין הרמוז באותיות הַי"ה, נגד **דל'ת** אותיות אַהֲבָה. וכמו שכתב הרב מורנו הגאון רבי משה קורדובירווא בזה [אור יקרות על הזוה"ק תרומה קמו ע"ב], כמו שכתוב (דברים ד 7): **וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם** –

חַיִּים כְּלַכְּם הַיּוֹם. וכן כתב [סג] ויִיחַס אוֹתוֹת אֶהְבֶּה עִם אוֹתוֹת הַיּוֹי"ה בְּסוּד דְּלִ'ת רוֹחִין דְּמִתְחַבְּרִין מִתְדַבְּקוֹן כְּחֵדָּא בְּאִינוֹן נְשִׁיקִין, וכמבואר בזוהר תרומה (קמו ע"ב):

ד' רוֹחִין אִינוֹן בְּנִשְׁיָקָה, כָּל חַד וְחַד כְּלִיל בְּחַבְרִיָּה, וְכַד הָאִי רוֹחָא כְּלִיל בְּאַחְרָא, וְהָהוּא אַחְרָא כְּלִיל בְּהָאִי. אֲתַעְבִּידוּ תְרִין רוֹחִין כְּחֵדָּא, וְכַדִּין מִתְחַבְּרִין בְּדַבְּיָקוּ חַד – אִינוֹן אַרְבַּע בְּשְׁלִימוֹ, וְנִבְעִין דָּא בְּדָא, וְאֲתַכְּלִילוּ דָּא בְּדָא:

וְכַד מִתְפַּשְׁטוֹן: אֲתַעְבִּיד מֵאִינוֹן אַרְבַּע רוֹחִין חַד אִיבָא, וְאִיהוּ רוֹחָא חֵדָּא דְכְּלִיל מִד' רוֹחִין. וְדָא סְלִיק וּבְקַע רְקִיעִין, עַד דְּסְלִיק וְיִתִּיב לְגַבֵּי חַד הַיְכָלָא. דְּאֲתַקְרִי הַיְכָלָא דְאֶהְבֶּה, וְאִיהוּ הַיְכָלָא דְכָל רְחִימוֹ תְלִיא בֵּיה. וְהָהִיא רוֹחָא הָכִי אַקְרִי אֶהְבֶּה, וְכַד הָאִי רוֹחָא סְלִיק אֲתַעַר לְהָהוּא הַיְכָלָא, לְאֲתַחַבְּרָא לְעֵילָא: **דְּלִ'ת** אֲתוּוֹן אִינוֹן לְגַבֵּי ד' רוֹחִין, וְאִינוֹן אֶהְבֶּה. וְאִיבָא דְלַהוֹן – אֶהְבֶּה. כַּד מִתְחַבְּרִין דָּא בְּדָא, מִיַּד אֲתַעַר דָּא בְּסִטְרָא דָּא וְדָא בְּסִטְרָא דָּא. א': מִיַּד נְפִיק ה', וְאֲתַחַבְּרָא בָּא, מִתְדַבְּק בְּדַבְּיָקוּ בְּרְחִימוֹ. וְאֲתַעְבִּידוּ תְרִין אֲתוּוֹן אַחְרָנִין. ב': ה', וְאֲתַכְּלִילוּ רוֹחִין בְּרוֹחִין בְּדַבְּיָקוּ דְרְחִימוֹ, וּפְרַחִין אֵלִין אֲתוּוֹן מְנַיְיָהוּ. בְּהָהוּא רוֹחָא דְסְלִיק, וּמִתְעַטְרִין בֵּיה כְּדָקָא יְאוּת, ע"כ:

יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ: מֵאִי קָא חָמָא שְׁלֵמָה מְלֻכָּא דְאִיהוּ אָעִיל מְלִי דְרְחִימוֹ בֵּין עֲלָמָא עֲלָאָה לְעֲלָמָא תַתָּאָה? וְשִׁירוּתָא דְתוֹשְׁבַחְתָּא דְרְחִימוֹ דְאָעִיל בִּינַיְיָהוּ – יִשְׁקֵנִי אִיהוּ? אֵלָא: הָא אוֹקְמוּהָ וְהָכִי אִיהוּ, דְלִית רְחִימוֹ דְדַבְּיָקוֹת דְרוֹחָא בְּרוֹחָא בְּרִנְשִׁיקָה. וְנִשְׁיָקָה בְּפּוֹמָא, דְאִיהִי מְבוּעָא דְרוֹחָא, וּמִפְקֵנוּ דִילִיָּה. וְכַד נְשִׁיקִין דָּא לְדָא, מִתְדַבְּקוֹן רוֹחִין אֵלִין בְּאֵלִין, וְהָוּוּ חַד, וְכַדִּין אִיהוּ רְחִימוֹ חַד:

בְּסַפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא קְדַמָּאָה, הָוּוּ אָמַר עַל הָאִי קָרָא: נְשִׁיקָה דְרְחִימוֹ – אֲתַפְשֵׁט לְד' רוֹחִין, וְד' רוֹחִין מִתְדַבְּקוֹן כְּחֵדָּא, וְאִינוֹן גּוּ רְזָא דְמַהִימְנוּתָא וְסְלִיקִין בְּד' אֲתוּוֹן, וְאִינוֹן אֲתוּוֹן דְשִׁמָּא קְדִישָׁא תְלִי בְהוּ, וְעֲלָאִין וְתַתָּאִין תְלִין בְּהוּ. וְתוֹשְׁבַחְתָּא דְשִׁיר הַשִּׁירִים תְלִי בְהוּ. וּמֵאֵן אִיהוּ? **אֶהְבֶּ"ה.** וְאִינוֹן רְתִיכָא עֲלָאָה, וְאִינוֹן חַבְרוּתָא וְדַבְּקוּתָא וְשְׁלִימוֹ דְכְּלָא. אֵלִין אֲתוּוֹן – ד' רוֹחִין אִינוֹן. וְאִינוֹן רוֹחִין דְרְחִימוֹ וְחֻדְוָה דְכָל שְׁיִפֵּי גּוֹפָא בְּלָא עֲצִיבוּ כְּלָל.

והנה שני מיני לימוד הנזכרים לעיל, צריך אדם השלם להשלים בכל יום. וכמו שעשה הרב האר"י זלה"ה: תחילה למד הַלְכָה בפלפול כדי לשבר הקליפות וכו'. ורוצה לומר: כי נודע סוד גלות השכינה – הוא מה שהקליפה מלביש את הקדושה ומכסה אותה בסוד [מזקוק א לז]: כִּי רָשַׁע מִכְתִּיר אֶת הַצְּדִיק. וזהו שאמר [ישעיה נז]: לְבָשׁוּ שְׂמִים קְדָרוֹת. ואם כן, על ידי לימוד בפלפול כדי לשבר הקליפות, רוצה לומר כדי להסיר לבושי השחרות מִהַפְלָה העליונה ולקשטה בלבושי התורה לבושי הקדושה, זהו בחינה ראשונה של לימוד לשמה, ואחר כך ילמוד בבחינה ב' הנ"ל לזיווג לדבק עצמותו ופנימיותו בעצמות פנימיות התורה בלי שום לבוש. ובזה [פסחים נ ע"ג]: וְהָאֵמֵר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּבִמְצוֹת אֲפִלוּ שְׂלָא לְשָׂמָה, שְׂמִתוֹךְ שְׂלָא לְשָׂמָה – בָּא לְשָׂמָה. לְעוֹלָם יַעֲסוֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּבִמְצוֹת אֲפִילוּ שְׂלָא לְשָׂמָה? שֶׁהוּא צִוּוּי. דְּהֵינּוּ שִׁיעֲסוֹק בְּדֶרֶךְ הַרְאִשׁוֹן הַנִּקְרָא קִישׁוּטֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁהוּא נִקְרָא שְׂלָא לְשָׂמָה נֶגַד הַבְּחִינָה הַשְּׁנִייה הַעֲלִיּוֹנָה מִמֶּנָּה: דִּיבּוֹק עֲצֵמֵי בְּלֵי שׁוּם לְבוּשׁ. וזהו שאמר: שמתוך שלא לשמה – בא לשמה. כי בחינה שהוא בתוך שלא לשמה שהוא השכינה שהיתה מלובשת בתוך הקליפות בסוד רָשַׁע מִכְתִּיר אֶת הַצְּדִיק עַל פֶּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעַקֵּל – עכשיו בא לשמה, שאין לימודו לשום הנאה ותועלת רק לשמה, שמדבק עצמו בפנימיות אותיות התורה בלי לבוש:

[ותולדות יעקב יוסף פר' שלח אות יב קמב ע"ב]

ב. מאמר רבותינו זכרונם לברכה [חגיגה ט ע"ג]: אֵינּוּ דוֹמָה שׁוֹנֶה פְּרָקוּ מֵאָה פְּעָמִים, לְשׁוֹנֶה מֵאָה וְאַחַת. שִׁזָּה קֵאִי עַל הָאַחַת הַמִּיּוּחָד: יחידו של עולם: [בעש"ט עה"ת פר' ואתחנן מז ופר' משפטים טז]

ג. לימוד חכמת האמת – נקרא נסתר. פירוש: כי נסתר נקרא מה שאין אדם יכול להשיגו, כמו טעם של המאכל אי אפשר לספר לאדם שלא טעם טעם זה מעולם, שאי אפשר לפרש לו בדיבור איך ומה, ונקרא זה דבר סתר. כמו כן ענין אהבת הבורא ויראתו יתברך

שמו – אי אפשר לפרש לחבירו איך הוא האהבה בלב, ולכן נקרא זה נסתר. כי הלא כל מי שרוצה ללמוד, הספר פתוח לפניו ואינו נסתר, ואם אינו מבין הרי הוא עם הארץ. ולפני איש כזה, גמרא ותוספות גם כן נקרא נסתר. אלא ענין הנסתר שבוספר הזוהר וכתבי האר"י ז"ל – הכל בנויים על פי הדבקות האלהית:

[כתר שם טוב ח"ב כד ע"א]

ד. פעם אחת היה הרב הבעל שם טוב זי"ע מוכיח לאדם אחד על מה שדיבר בקבלה ברבים. והשיב לו איש: מפני מה מר גם כן דורש קבלה ברבים? והשיב לו הרב: אני לומד את העולם שיבינו, שבעולם הזה ובאדם גם כן שייכים כל הדברים שנאמרו בספר עץ חיים, ולא שאני נותן להבין את הרוחני שכתב בעץ חיים. אבל מר דורש כל הדברים ככתבן בספר עץ חיים! אם כן אתה עושה מרוחניות גשמייות, שאין הפה יכול לדבר למעלה בעולם הרוחני:

[בעש"ט עה"ת פר' ואתחנן סט]

ה. אמר קדוש ה' מורנו הרב רבי ישראל בעל שם טוב נוחו עדן: אשר בלימוד ספרי הקבלה יש ליזהר שלא ידמה הדברים כפשטותן, שהעשר ספירות אלקים או אלוקי וכו'. וגם שלא יומשך אחר שאר כינויים גשמיים הנזכר שם דרך משל. ואף שמכל מקום אמת דברי המקובלים שבחסד הוא בחינת שם א"ל, וכמו שכתוב [תהלים נב ג]: מִהַ תִּתְהַלֵּל בְּרָעָה הַגְּבוּר, חָסֵד אֵל כָּל הַיּוֹם. וכן אֱלֹהִים – הוא בגבורה. וכמו שכתוב בזוהר ובכתבי האר"י ז"ל. הענין הוא: בחינת אור אין סוף ברוך הוא המלוּבש בכלי החסד וכו' שנתלבש במידת החסד, שיהיה אור וחיות במידת החסד, כמו הנשמה המתלבשת בגוף גשמי. על דרך משל: אף על פי שהגוף הוא גשמי ואינו מערך הנשמה שהוא חלק אלוהי מְמַעַל וְנִחְלַת שְׂדֵי מְמַרְמִים [איו"ב לא ב], עם כל זה היא מתלבשת בו ומחיה אותו, עד שהוא חי ממנה ממש, ובו ועל ידו משפעת השפעות גשמייות וכו', שכל זה לא היה נשפע מהנשמה אם היתה בלי גוף, כי אם על ידי התלבשותה בגוף. ועם כל זה הנשמה משפעת, לא הגוף מצד עצמו. כך על דרך משל

נמשך אור אין סוף ברוך הוא ונתלבש במידת החסד ושאר מידות עליונות, ומשפיע בהן ועל ידן עולמות וחיות, בבחינת גבול ומידה. שאילו לא היה מתלבש במדות הנ"ל – לא היה כלל ההשפעה והחיות בבחינת גבול ותכלית, כי אם בלי גבול וכו'. והנה, אור אין סוף שהוא נשמה לבחינת חסד דרועא ימינא, לו אנו קוראין השם א"ל ולא להחסד עצמו ח"ו, שאינו רק כלי לאור ולנשמה זו. ועל דרך זה ענין השם אלקים בגבורה, אין ר"ל השם על המידה עצמה אלא על אור אין סוף המלובש בה כנ"ל. נמצא: כל השמות אף ששם זה בחסד ושם זה בגבורה, עם כל זה כיון שהכוונה וענין של השם הוא לאור אין סוף – הוא נשמה לחסד וגבורה. אם כן, כולם ר"ל על בורא עולם ממש, אף ששם זה בחסד ושם זה בגבורה. וכמו על דרך משל שנותן המלך מתנה לזולתו, ונתן מתנה מרובה בידו הימנית, ולפעמים נותן על ידי שמאלו: אף שידו השמאלית אינה הימנית – מכל מקום בכל הנותן הוא המלך, כי אין הידים עצמם הנותנים, כי אם חיותו המלובש בהן ובכל גוף המלך. והרי הכל אור וחיות אחד:

[ליקוטי תורה פר' ויקרא ע"א ע"א]

ו. יש הרבה שינויים בכל רגע. וכפי השנויים – כך ישתנו מאמרים של הזוהר, לפרש אותו בכל יום פירוש אחר, כמו שעושים במתיבתא עילאה דקודשא בריך הוא: בכל יום לומדין ספר הזוהר עם פירוש חדש מן קודשא בריך הוא. כמו שגילה מרן הריב"ש טוב ששמע מרבו אחיהו השילוני ושמע בעצמו במתיבתא דרקיע:

[זוהר חי בראשית קלז ע"א על זוה"ק ל ע"א וכן דמ"א פר' בא ד"ה א"י החודש עב ע"א]

יהי רצון מלך ישראל ברוך ה' אלהינו יהוה יי

שטר אירוסין ותנאים שבין ישראל ולאביהם שבשמים

בעזרת השם יתברך ולמזל טוב: המגיד מראשית אחרית – הוא יתן שם טוב ושארית לאלה דברי התנאים והברית שנדברו והותנו בין שני הצדדים לשם ולתפארת. דהיינו, מצד האחד: יחיד ומיוחד בורא כל, חכם קדמון, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, העומד מצד עצמו עצם כבודו שאין לשער ולדמות בכל מיני מראות וצורות, פשוט בתכלית הפשטות, עד אין סוף ועד אין חקר:

ומצד השני: הלא היא כנסת ישראל, כלה קרואה בנעימה, עטרת תפארת מטרוניתא קדישתא, עולימתא קדישתא שפירתא, יפה כלבנה, ברה כחמה, זוהר זריק ניצוצין ומבהיק כברק לעיניים. בת מלכים יסודי ארעא: המה אבות הקדושים. ובמלכות בית דויד ושלמה היא מעוטרת ומהודרת בכתר מלכות קדישתא סוד תורה שבעל פה, שלומי אמוני ישראל, סופא דכל דרגין קדישין ועיקרא דכל דרגין והצינורות:
ראשית דבר:

הבחור כארזים, בחירו של עולם, החתן המיוחד, הלא הוא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ישא למזל טוב את בתולת ישראל אשר איש לא ידעה, זו שכינתא קדישתא, בחופה וקידושין כדת משה וישראל:

ואל יבריחו ואל יעלימו לא זה מזו ולא זו מזה מראשית ועד אחרית, רק תמיד פניהם איש אל אחיו באהבה ואחוה ורעות, דלא מתפרשן דא מן דא לעלמין, וישלטו בשונאיהון, וזר לא יתערב וערל וטמא לא יגע במאורות מעתה ועד עולם:

החתן הנזכר למעלה התחייב את עצמו להכניס כל אשר האציל וברא ויצר ועשה – הכל למענה ולמען התורה הקדושה, כמו שעשה במעמד הר סיני שהרכין שמים ושמי השמים וכל צבאם אשר תקנס בזרת, וכן התחייב את עצמו להרכין כל מעשה בראשית ולתת לכנסת ישראל כל העמים תחתיה, כמו שכתוב: ואתה על במותימו תדרוך ואילי נביות ישראל תונד:

וסילק תיכף ששה מאות ושלוש עשרה מאורות הגדולים ליד השליש המרוצה לשני הצדדים. הלא הוא רעיא מהימנא משה רבינו רב של כל הנביאים ושל מלאכי השרת התחייב ליתן שכר טוב עליהם רב טוב הצפון אשר עין לא ראתה אלקים זולתך, חוץ מרוב של כל העולם הזה: והתחייב את עצמו ליתן סובלנות: לסבול כנסת ישראל בכל מיני סבלנות, בבני חיי ומזוני, הן רוחני והן גשמי, ובמחילה סליחה וכפרה, כדי להיות לו ממלכת כהנים וגוי קדוש עד סוף כל הדורות, לבלתי חליפם באומה אחרת, ולהביאם לציון עיר מלוכה וגברת:

והתחייב את עצמה להלבישה בעשרה מיני לבושים ובכ"ד תכשיטין ובד' בגדי לבן בשבת וביום טוב, ולהריק להם שפע וברכה וחיים למשמרת:

מתנות להכלה כנסת ישראל: נזם זהב בקע משקלו – אלו שקלי ישראל שהם כופר עליהם מכפרות, ושני צמידים – אלו שני לוחות הברית, עשרה זהב משקלם – אלו עשרת הדברות, ומרגלית טובה תלויה בצוארה – זו חכמת אלקות – ידיעת שמותיו וחפוש גנזיו בכל היכלות ובד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה:

והשגחותיו והשגותיו לעולם, יכולתו רוחניותו והשגחתו והשפעתו על כל הנביאים רגע כמימרא בלי נעדרת, עם מטבע הנקרא נאבעאל התלוי במרגלית דהיינו נובלות חכמת התורה דלעילא, היא חכמת הפלוסופיא וחכמת הטבע הגופנית:

ומקרים התלויים בחכמת התורה אשר היא בין עיניה למשמרת, ובין העמים תהא לכבוד ולתפארת, כמו שאמר הכתוב: כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, ועטרת זהב בראשם, צדיקים יושבים ועטרותיהם

בראשם, טבעת קידושין – אלו שלוש כריכות של רצועה באצבע האמצעית להיותה דבוקה הו יתברך ומאוזרת:

חויץ מסבלונות קטנות – הם יעודים הגשמיים ותענוגי העולם הזה בשולחן ערוך ומטה מוצעת זו מטתו שלשלמה, אשר הם הכנה לעבודת הבורא, הלא הם כתובים בפרשת בחוקותי ובפירוש האלשיך הקדוש לספר תורת משה הנתונה וכתובה לנו בשירות:

והכלה הקדושה הנזכרת למעלה התחייבה את עצמה להכניס כל האצול לה למסור לבבה ונפשה על התורה ועל העבודה לקדש תרי"ג אבריה וגידיה בתרי"ג מצוות בדבקות ותשוקה בדחילו ורחימו, וסילקה תיכף להשליש המרוצה משה רבנו עליו השלום, כשהקדימה נעשה ונשמע:

ואלה הבגדים אשר תלביש את עצמה: בגדי כבוד ותפארת ליום טוב ותיקון הנעשה במאורות עליונים על ידי מצוות התלויים במועדים ויום טוב ובגדי שבת, ולקשט את עצמה בכ"ד תכשיטי כלה על ידי מצוות הנעשים בשבת חויץ מהתוספות הנעשה על ידי קרבן מוסף שבת:

ובגדי חול חולין היא לה, לבטל חס ושלום הפסוק והגית בו יומם ולילה. בגדי לבן כמאמר המלך ע"ה: בכל עת יהיו בגדיך לבנים, צעיפים וגם רדידים זה מעשה חידודים ופולפולים לחלוקא דרבנן. מטה מוצעת – זה מטתו של שלמה המלך עליו השלום. ששים גיבורים סביב לה – הם ששים מסכתות. ושמונים פלגשים ועלמות – הם גופי הלכות אין מספר: מתנות להחתן הנזכר למעלה: כובע ישועה בראשו שיש בו שער לבן ושחרות ופארה חבוש על ראשה – זו תפלין שבראש ותפילתן של ישראל הנעשה כתר בראשו. וחומש מצופה כסף – זו חמשה חומשי תורה, ומצופין בפירושים שונים בפרד"ס ולדקדק בהם היטב ולדבר דבור על אופניו:

עוד מתנה להחתן: יופיע טובה עם עור של שועלים, דהיינו לעשות מעשים טובים של שועלים שדרכיהם להיות משכילים בדרכם וטבעם להיות פונים תמיד אחוריהם, כך דרך עובדי השם תמיד דרכיהם להיות משכילים וטבעם להיות פונים כל אחוריהם ביתה:

והחתן הנזכר למעלה התחייב את עצמו ליתן מזונות להכלה מטרוניתא קדישתא שושבינא כל ימי חייהם, הוא מזוני רוחני – לחם אבירים אכל איש, והן מזוני גשמי – לחם לאכול ובגד ללבוש בדרך כבוד בזה ובבא עד סוף כל הדורות, בלי שום טענות ומענות ובלי עיכוב כלל: שטר שלישי: שכר מצוה. ושטר חליצה: לחלצה מלוחציה ומכל צרותיה:

והחתונה תהיה במזל טוב בששי בשבת בחודש סיון, שנת שני אלפים וארבע מאות ושמונה וארבעים לבריאת העולם. על הוצאות החתן: להוציא קולות וברקים ולפידים בוערים ורקיעים נוטפים כל מיני בשמים. לשמוח הנישואים והבדחנים – הם מלאכי השרת ידודן ידודן במזמוטי חתן וכלה, והכלי זמר – נעימות הגלגלים והשרפים ואפנים בשירה ובזמרה. ומחמת עידוד וקטטה חס ושלוש – יתנהגו בתקנות צום בעל בכי, בתשובה ומעשים טובים:

וקיבלה עליה הכלה לשמוח בכל מיני שירות ותשבחות אחרי קריאת כל הנשכחות, ובעל השמחה ממעונו יסלק לכל אחד ואחד הוצאותיו וחסרונותיו, ישמע חכם ויוסיף לקח ומגדנות ובניסוך היין: קנס מצד עובר לצד המקיים, דהיינו: מצד בני ישראל. כאשר מצד החתן בל יפול דבר ארצה:

ערב קבלן מצד החתן: כל צבא השמים ושרפים ואופנים וחיות הקודש לכל שמהן וכנויין וספריין קדישיין:

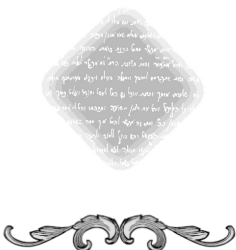
ערב מצד הכלה: צדיקי הדור ותינוקות של בית רבן: והצדדים מחויבים לפצות הערבים בלי יגיע להם שום נזק וליקוי המאורות חס ושלוש:

וקנינא מן החתן והכלה קניין חמשה חומשי תורה ותעודה, ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים, והכל שריר ובריר וקיים:

נאום: השמים ושמי המשמים – עד הראשון:

ונאום: הארץ וכל אשר עליה, הימים וכל אשר בהם – עד השני:

והכהנים והעם עומדים בעזרה פה במקדש מעט, כולם יענו ויאמרו: מזל טוב! ה' אחד ושמו אחד! ומי כעמך ישראל גוי אחד! אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו!!

שטר הכתובה שבין ישראל ולאביהם שבשמים

בשישי בשבת ששה ימים לחודש סיון שנת שני אלפים וארבע מאות וארבעים ושמונה לבריאת עולם למניין שאנו מונין כאן מעמד הר סיני, איך שהחתן המהולל הבחור כארזים בחירו של עולם התחתון, הוא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אמר להדא בתולתא כנסת ישראל בת גדולי יוחסין בתו של אברהם אבינו: הווי לי לאנתו כדת משה וישראל, שתקבלו עליכם תורת משה זו תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ואנא אפלא, כמו שאמר הכתוב: וארחצך במים ואוקיר – שתהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. ואזון ואפרנס יתייכי ליכי, הן מזוני רוחני והן מזונות גשמי, איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו, כי בני מלכים המה, מלכות דוד ושלמה, כהלכות גברין יהודאין דפלחין ומוקרין וזנין ומפרנסין לנשיהון בקושטא. כך קבל עליו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא למפלח קדמיהון ולמיקר יתהון קדם כל בני עלמא, כמו שאמר הכתוב: ולתתך עליון על כל גויי הארץ, ולהיות עם קדוש. ועתידה ירושלים שמגעת עד דמשק. ולפרנס יתהון בכל מיני פרנסה, הן בחול והן בשבת, וביום הששי לתת להם לחם משנה איש לפי אכלו. ויהיבנא ליכי מיהר בתוליכי, כי היא בתולה ואיש לא ידעה: כסף זוזי – הם אלף עולמות

דכסיפין שעתידה לירשה מבית בעלה. מאתן – ומאתים לנוטרים את פרו דחזי ליכי מדאורייתא, ומזונייכי וכסותייכי וסיפוקייכי – הם שאר כסות ועונה. שאר – אלו מזונות, כסות – הוא חלוקא דרבנן הנעשים מתורה ומצות, ועונה – זו עונתן של תלמידי חכמים, סוד כלת משה, כמו שאמר הכתוב: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ומיעל לותייכי כאורח כל ארעא, וחייב להכניסם אל ארץ זבת חלב ודבש, ואם תשתבאי – אפרקינך ואותבינך לי לאינתני. וה"ה חתן דנן התחייב את עצמו למיפרק לה לכנסת ישראל מן גלותא ולא להניחם שם בני עממיא, כמו שאמר הכתוב: על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, כה אמר הו"ה אלקים: הנה אשא אל גוים ידי אל עמים ארים נסי והביאו בניך בחצן ובנותיך על כתף תנשאנה והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקותיך, אפים ארץ ישתחוו לך וכו'. ולחלצה בכל צרה וצוקה. וכל ימי מיגר ארמלותך את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסיי להשפייע לה כל מיני שפע משבע מידות הלח ומתריין מזלין נוצר ונקה דרך צנורות הקדושים, ומשם יגיע השפע עלינו עם ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו בלי שום עיכוב כלל. ובנין דכרין דיהוו ליכי מנאי אינון ירתין כסף כתובתיך יתר על חולקהון דעם אחוהון, בסוד הכתוב: הוי גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך, ומשלת בגוים רבים – ובך לא ימשלו: שהם יקבלו כל השפע וכל השפעות טובות. כמו שאמר הכתוב: ואכלתם לחמכם לשובע ויפתח הו"ה לך את אוצרו הטוב – וכל האומות יקבלו רק מתמצית ארץ ישראל. ובנין נוקבין דיהוון ליכי מנאי והוין יתבן בביתם ומתזנן מנכסי עד דתנסבו לגוברין. הכל קיבל עליו חתן דנן למיהב לה לכנסת ישראל אפילו בימי מיגר אלמנותה. וצביאת בתולתא דא והוית לי לאינתו, ודין נדוניא דהנעלת ליה מבי אבוה – מצות מילה ופריעה ומסירת נפשה על קדושת השם יתברך לשמור ולעשות ולקיים את תורתו בין בכסף בין בזהב ללמוד תורתו הנחמדים מזהב ומפז רב, בין בתכשיטין לקשט את התורה בפירושים שונים בפשט דרוש רמז סוד שבזה מתקשטת הכלה העליונה בכ"ד קשוטין שתוכל למיעל לחופה במאני דלבושא – הם מעשים טובים שמהם נעשים חלוקא דרבנן, ויש עליה על ידן לכל דלית עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה בשימושי

דירה, בסוד הכתוב: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שלא יזוז מאתנו: הנה זה עומד אחר כתלינו לשמוע קול תפלתינו כשאנו קוראים שמע ישראל. ובשמושי דערסא – הם עבודת הקרבנות בבית המקדש להיות כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם. הכל קיבל עליו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא חתן דגן במאה זקוקין כסף צרוף – הם מאה ברכות שישראל מברכין להקב"ה בכל יום ויום ונותנים בזה ומוסיפים כח וגבורה בפמליא של מעלה. וצבי הקב"ה חתן דגן והוסיף לה מן דיליה עוד מאה זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן – הם סוד מיין דכורין שיורדין מלמעלה כנגדן מכל עשר ספירות שכל אחד כלול מעשר. סך הכל: מאתים כסף צרוף – הוא שפע היורדת בכל יום אחר תפילת הבוקר, כמו שאמר הכתוב: ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה. וכך אמר חתן דגן: אחריות שטר כתובתא דא – היא התורה הקדושה שכתובה אש שחורה על גבי אש לבנה, היא אחראית לשלם לה לכנסת ישראל שכר טוב בעולם הזה ובעולם הבא. נדוניא דין – הם שני צנתרא דדהבא: נעשה ונשמע וקבלת עול מלכות שמים ותרי"ג מצות. ותוספתא דא – הם תוספות קרבן מוסף שבת ויו"ט ועניית אמן יהא שמיא רבא שמוסיפין בזה כח בפמליא של מעלה בסוד הכתוב תנו עוז. קבילת עלי ועל ירתי בתראי – הם צדיקי הדור שיורשים ירושת אביהם שבשמים. להתפרע מכל שפר ארג נכסין – הם אוצרות שפע עליונה תיזו אלף אלפין עולמות דכסיפין דחתמיין בעיזקא דכיא וש"ע נהורין המתגלין בארץ ושפע י"ג תקוני דיקנא ותשעה תקוני זעיר אנפין ושלוש מאות ועשר עולמות הגנוזין תחות כורסיא קדישא שעתידי להנחיל לכל צדיק וצדיק שי עולמות ורב טוב הצפון לצדיקים לעתיד לבוא ושפע ז' רקיעים שהם וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות שבו צדק ומשפט וצדקה גנזי חיים וגנזי שלום וגנזי ברכה. וקניינין דאית ליה תחות כל שמיא – הם זיין אוצרות וארץ החיים, הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם, דקנאי הם קניין שמים וארץ, ודעתיד אנא למקני אילון ג' אלף דרין דזמין קוב"ה לאתבא רוחיה ליה ולשריה ביה. נכסין דאית לון אחריות – הם ארץ אבותינו, ודלית לון אחריות – הם ארצות שאר עמין כי הם כמטלטלי דמיא כלהון יהון אחראין וערבאין לפרוע מנהון שטר

כתובתא דא אפילו כל הדל'ת עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה – הם ערבאין לפרוע שטר כתובתא דא. נדוניא דין – הם נעשה ונשמע ותרי"ג מצות. ותוספתא דא – הם תוספות ארץ קיני קניזי וקדמוני. ואפילו מן גלימא דעל כתפאי – מג' עולמות בריאה יצירה עשיה. מן יומא דנן ולעלם ואחריות שטר כתובתא דא וכו' קיבל עליו חתן דנן מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כאחריות וחומר כל שטרי כתובות ותוספות דנוהגין בבנות ישראל, העשוין כתיקון חז"ל כשאר תקוני הנעשים על ידו בעולמות העליונים, דלא כאסמכתא דלא כטופסי דשטרא. וקנינא מיניה קנין שמים וארץ למרת בתולת ישראל בת נדיבי עמים ויחוסי ארץ מלכות דויד ושלמה, על כל הא דכתב ומפורש לעיל שקבל עליו לפרנס כנסת ישראל בפרנסה טובה בלי שום הפסק ובלי שום מניעה בעולם הן פרנסה רוחני והן פרנסת הגשמי בהרחבה גדולה במנה דכשר למקניא ביה – היא התורה הקדושה שהיא כלי אמנתו. ועפ"י שני עדים כשרים הם שמים וארץ, שנאמר: ואעידה בם את השמים ואת הארץ, והכל שריר וקיים לעד אמן:

מזל טוב לכל ישראל עד עולם

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וילמדה את בני ישראל

מזל טוב!

הסתלקותו של הבעש"ט הק' זיע"א

א. יומו האחרון

שהיה הסתלקותו ביום א' דשבועות. ובפסח שקודם זה היה הרב מורנו פינחס מקארץ אצל הבעל שם טוב, ונחלש מעט. ומפני זה בערב יום טוב האחרון של פסח היה שקלא וטריא אצלו אם לילך למקווה או לא. והסכימה דעתו שלא לילך:

וביום ז' של פסח בתפילה, ראה איך שנגזר על הבעל שם טוב שיסתלק בקרוב, מפני התעצמותו מאוד נגד כת הש"ץ, כמבואר לעיל במעשה יום הכיפורים שרצו לשרוף ש"ס בבלי:

והתחיל הרב מורנו הרב פינחס להתעצם בתפילה, ולא הועיל: **ונתעצב** מאוד על שלא הלך למקווה. כי אילו ראה דבר זה במקווה, לדעתו היה מועיל לזה:

ואחר התפילה שאל הבעל שם טוב אותו אם הלך אתמול למקווה: **ויאמר:** לא:

ויאמר הבעל שם טוב: כבר נעשה מעשה, ואין אחר מעשה כלום: **ואחר** הפסח, היה לו חולי השילשול. ועם כל זה, היה מתחזק מעט להתפלל לפני התיבה:

ואותם התלמידים שהיו מוחזקים שיתעצמו בתפילה, לא הודיעם כלום. ושלח אותם למקומות אחרים:

והרב מורנו רבי פינחס הנזכר, לא נסע לביתו:

בליל שבועות נאספו אנשי סגולתו להיות נעורים כל הלילה לתיקון האר"י ז"ל. ואמר לפניהם דברי תורה על עניין הסדר ועניין מתן תורה:

בבוקר שלח לאנשי סגולתו שיתאספו כולם:

וציווה לרבי לייב קעסלער ועוד אחד ששכחתי שמו, שיתעסקו בקבורתו:

ולמד אותם על גופו: על כל אבר הראה להם סימנים איך נפשו נשאלת ונפטרת מאבר זה, ואחר כך מאבר אחר, כדי שיבינו על החולים. כי הם היו מאנשי חברא קדישא:

וציווה שיכניסו מניין להתפלל עמו. וציווה שיתנו לו הסידור. ואמר: אשתעי עוד מעט עם השם יתברך:

ולאחר התפילה הלך רבי נחמן מהאראדענקי לבית המדרש להתפלל עבורו:

ואמר הבעל שם טוב: לחינם הוא מרעיש! אם היה יכול ליכנס בפתח זה שהייתי רגיל ליכנס – היה פועל בתפילתו!:

ובעת הזאת נכנס אצלו נשמת מת אחד לתקן אותו. וגער בו ואמר: **שמונים** שנה אתה נע ונד ולא שמעת עד היום שאני בעולם? צא רשע!:

ותיכף אמר להמשרת: רוץ מהר בצווחה גדולה שיפנו מן הדרך, כי הרגזתי אותו, פן יזיק לאיזה אדם!:

וכן היה, שהזיק בתולה אחת בתו של השמש:

וחזר המשרת ושמע שהבעל שם טוב אמר: אני מוחל לך אותם שתי שעות, ולא תענה אותי:

אמר לו המשרת: עם מי רום מעלתו מדבר?

אמר: אין אתה רואה את מלאך המוות? שהיה תמיד בורח ממני! כדאמרי אינשי: מגרשו למקום שגדלים הפלפלין השחורים. ועכשיו שנתנו לו רשות עלי, נתרחבו כתפיו ושמחה גדולה עליו:

ואחר כך באו כל אנשי העיר לקבל פניו ביום טוב:

ואמר לפניהם דברי תורה:

ואחר כך בעת הסעודה, ציווה להמשרת שיתן דבש בצלוחית גדולה, ונתן בקטנה:

אמר: אין שלטון ביום המות^א. אפילו הגבאי אינו מציית לי:

ואחר כך אמר: עד כאן גמלתי עמכם חסד, ועכשיו גמלו עמי חסד:

ואחר כך הלך לבית הכבוד, ורצה המשרת לילך אחריו. שאל אותו: מה יום מיומים שאתה רוצה לילך אחרי? מה ראית בך ולא הלך אחרי?

גם אמר להם הסימן: שכאשר יפטר, יעמדו השני זייגערס:

ובבואו רחץ ידיו, והזייגער הגדול עמד:

וסבבו אנשיו אותו, שלא יראה עמידת הזייגער:

אמר להם: ידעתי שעמד הזייגער. ואין אני דואג לעצמי, כי יודע אני בבירור שאצא מפתח זה – תיכף אכנס בפתח אחר:

וישב על מיטתו, וציווה שיעמדו סביב מיטתו:

ואמר להם דברי תורה על עמוד שעולין מגן עדן תחתון לגו עדן עליון, וכן בכל עולם ועולם היאך הוא בעש"ן, ובביאור על סדר עבודה:

וציווה להם לומר: ויהי נעם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

ושכב וישב כמה פעמים. וכיוון בכוונות עד שלא שמעו חיתוך אותיות:

וציווה לכסות אותו בסדין, והתחיל להזדעזע ולחרוד כמו בשמונה עשרה:

ואחר כך נח מעט, וראו שעמד הזייגער הקטן:

והמתינו עד בוש. והניחו נוצה על חוטמו, וראו שנפטר:

כל זה שמעתי מרבי יעקב מקהילת קודש מעזיבוז שנפטר בארץ הקודש:

והרב אמר שרבי לייב קעסלר ראה יציאת נשמתו כמו שלהבת מראה תכלת:

[שבחי הבעש"ט מעשה רז]

ב שעונים אשר בחדרו אחד גדול ואחד קטן

ג רשי תיבות: עולם שנה נפש – בחינת עולמות זמנים ונשמות

ד הוא מעשה מרכבה בעליית ג קוים כפי שלימד מורנו הבעש"ט בחייו

חמישת ספרי היסוד למורנו חבעל שם טוב

ב. "יחזירו לי מה שנטלו ממני"

פעם אחת בא רבי לייב קעסלער הנ"ל להבעל שם טוב כמה שבועות קודם פטירתו:

ואמר לו: שבוודאי ימות:

ואמר רבי לייב הנ"ל: ראש ועיניים תחת עינים וכו'!:

ולא רצה הבעל שם טוב:

ואמר: יחזירו לי מה שנטלו ממני זה ערך שנה!:

ולא רצה לחיות, כי למה לו חיים כאלה: [שבחי הבעש"ט מעשה רח]

ג. צוואת הבעש"ט לבנו רבי צבי הירש

שמעתי שאמר הבעל שם טוב באיזה יום יפטר לעולמו:

ובאותו יום היה בנו מורנו צבי ישן:

ואמרו להבעל שם טוב: למה אינו מצוה לבנו?:

ואמר: ומה אעשה שהוא ישן?:

וזה שישן, היה מפני שלא האמין שימות אביו:

העירו אותו, ואמרו לו: אביך אמר שבוודאי ימות היום!:

ובא אל אביו, והתחיל לבכות:

ואמר לו אביו: ידעתי שנתתי לך נשמה קדושה, וכשהייתי רוצה היה בכוחי להביא נשמת אדם הראשון בסוד העיבור, והיית יודע כל מה שצריכין לידע. אבל יש לך נשמה קדושה, ואינך צריך לכל זה!:

וביקש ממנו: אף על פי כן, אמור לי איזה דבר!:

והתחיל לומר לו:

ואמר: איני מבין מה שאתה אומר!:

ואמר: תקיף לי עלמא, ואיני יכול לדבר עמך:

ולמד עמו שם אחד. ואמר: תכוון שם זה – ותראה אותי ואלמוד עמך:

אמר לו: שמא אשכח את השם הנ"ל?:

ואמר לו סגולה שיזכור את השם:

אבל שכחתי מה אמר לו:

[שבחי הבעש"ט מעשה רט]

ד. דבריו האחרונים של מרן הבעש"ט זק' ביום פטירתו

דרש על הפסוק:

וְהַשִּׁיבָךְ ה' מְצָרִים בְּאֲנִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ לֹא תִסִּיף עוֹד לְרֵאתָהּ. וְהִתְמַפְרֵתָם שָׁם לְאִיבֶיךָ לְעִבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת – וְאִין קִנְהַ וְלִכְרִים כח סחז:

מרן הקדוש הריב"ש טוב, קודם פטירת נשמתו אמר (תהלים לו יב):
אַל תְּבוֹאֲנִי רֶגֶל גְּאֹהָה – וַיֵּד רְשָׁעִים אֶל תְּנַדְנִי:

ואמר: וְהִתְמַפְרֵתָם שָׁם – בלבך, לְאִיבֶיךָ – שאתה תחשוב בכל עת בלב נשבר ותחשוד אותך שאתה נמסר ומכור לאויביך ליצר הרע לְעִבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת, כי כל מעשיך לקבל פרס בבחינת עבד ושפחה. כל זה תחשוב בלבך, כי וְהִתְמַפְרֵתָם כְּתִיב וְלֹא כְּתִיב וְנִמְפְרֵתָם, בְּלִבְכֶן תַּחֲשְׁבוּן דְּאִתּוֹן זְבִינִין, ואז וַאֲיִן קִנְהַ כְּתִיב – וְלִית מֵאֵן דִּיכִיל לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיהוּ:

וַאֲיִן קִנְהַ – כשתהיה לבבכם נכנע ונשבר ושפל כי תחשוב בלבך שאתה מלא רע ונמכר ומסור ביד הרע וכל מצוותיך הם לקבל פרס – לְעִבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת הוֹלְכִין, ועדיין לא עשית רצון ותענוג לבוראך מימך. אז: וַאֲיִן קִנְהַ:

ואמר:

וועט נישט קיין מאכט אין קיין שליטה האבין אויף דיר קיין שום רע!

קיין משטין ומקטרג – אין דיא וועסט דבוק זיין בחי החיים!

ואין ליהודי שום שליטה חיצונית ושום רע אשר ישלוט עליו!

אין ליהודי שום משטין ומקטרג – כאשר מבקש להיות דבוק בחי החיים!

ובזה יצא נשמתו ביום ראשון של חג השבועות קודם תפילת

המוסף שנת שכ"ר [תק"ך]:

אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח, וַאֲיִן שְׁלֵטוֹן בְּיוֹם הַמּוֹת,

וַאֲיִן מְשַׁלַּחַת בְּמִלְחָמָה, וְלֹא יְמַלֵּט רְשָׁע אֶת בְּעַלְיוֹ (קהלת ח חז):

הרב מהרי"ם ממעזיבוז כתב, וזה לשונו: היאר צייט של הבעל שם טוב הוא ביום א' דשבועות. כי ידוע בבירור אשר הוא נפטר ביום ד', ויום ד' בודאי הוא א' דשבועות, כי יום ב' דשבועות אי אפשר לחול ביום ד'. ושנת פטירתו היה שנת תק"ך:

ומנהג הבעל שם טוב היה תמיד ביום א' דשבועות ליתן משקה להעולם, ואמר בזה הלשון: אני נותן מאריטש בעד קבלת התורה. ובחג השבועות האחרון יום פטירתו שלח אודות משקה, ולא רצה המוכר ליתן בהקפה. ואמר הבעל שם טוב: אין שלטון ביום המות!:
הבעל שם טוב אמר בשעת פטירתו: כעת אני יודע למה נבראתי וכוונת בריאתי:

ורייב"ש סמוך לסילוקו מן העולם היה לו לחיות עוד שני שעות, ואמר להשם יתברך: אני נותן לך במתנה אלו השני שעות:

ה. "יהיה מוכרח לחזור"

שמעתי מהרב דקהילתנו ששמע מרבי יוסף מקמינקע שהבעל שם טוב היה מצפה לעלות בסערה כמו אליהו זכור לטוב, והיה מצטער על זה בצער גדול. וסברו בני ביתו שהוא מצטער על פטירת אשתו:
ושאלו אותו, כי ידעו שאין זה מידתו:

והשיב: שמצטער על אלו מוחין שמוכרחים לנוח באדמה. כי הייתי מצפה לעלות בסערה, ועכשו שאני פלג גוף אי אפשר. ועל זה אני מצטער:

גם שמעתי: אילו לא יבוא הגואל צדק במשך ששים שנה – מוכרח אני לבוא בזה העולם:

והרב דקהילתנו אמר ששמע מזקנו ששבת אצל הבעל שם טוב שבת אחד קודם שבועות שנסתלק בו, ואמר דבר, והיה לו סופר אחד:

ואמר הרב: שיש לו שני ספקות. ואינו יודע אם אמר: בחמש עשרה שנה, או בחמשים שנה, אם בשש עשרה, או בששים:

ואני שמעתי מאחרים בפירוש: ששים שנה:

ושאלתי את רבי אהרון ממעזיבון. ואמר לי: כי אמר בודאי יתגלגל בזה העולם, אבל לא אהיה כמו שאני עכשיו: **והפירוש** – לא ידעו. כי אמר: מי הוא זה שישאל פירושו של אותו דבר?:

[ספר שבחי הבעש"ט מעשה קטז]

ו. לווייתו של הבעש"ט

בעת הלווית הבעל שם טוב, תמה מאוד רבי נחמן מהורודנקע: מה זה שאין רואה מאומה! וכשבאו סמוך לבית החיים, ראה נוראות גדולות. ואמר לרבי זאב קיצעס: שבודאי צריך להיות כך:

[שבחי הבעש"ט מעשה צח]

ז. ייחודי שם ישׁרא"ל [א']

על גמרא [סנה לא ע"א]: וְהִיָּה אֲמוּנַת עַתִּיקָה חֶסֶן יְשׁוּעַת חֲכָמַת וְדַעַת יִרְאַת ה' היא אוֹצְרוֹ (יסעיה לג ו). וְאֶפִּילוּ הִכִּי: אִי יִרְאַת ה' היא אוֹצְרוֹ – אִין, אִי לָא – לָא. מְשַׁל לְאָדָם שְׁאָמַר לְשִׁלּוּחוֹ: הֲעֵלָה לִי בּוֹר חֲטִין לְעֵלְיָהּ! הֲלֵךְ וְעֵלָה לוֹ. אָמַר לִיהִ: עִירְבֵת לִי בְּהֵן קַב חוּמְטִין? אָמַר לִיהִ: לָאוּ. אָמַר לִיהִ: מוּטָב אִם לָא הֲעֵלִיתָ! תְּנָא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: מְעַרְב אָדָם קַב חוּמְטִין בְּכוּר שֶׁל תְּבוּאָה, וְאִינוּ חוּשֵׁשׁ. אָמַר רַבָּה בַר רַב הוֹנָא: כָּל אָדָם שְׂיֵשׁ בּוֹ תוֹרָה, וְאִין בּוֹ יִרְאַת שְׁמַיִם, דּוּמָה לְגִזְבֵר שְׁמָסְרוּ לוֹ מִפְתָּחוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וּמִפְתָּחוֹת הַחִיצוֹנוֹת לָא מָסְרוּ לוֹ. בְּהִי עֵייל? ע"כ:

הלא אין המשל דומה לנמשל! כי המשל הוא שהחומטין הם הטפל, והחטים הם העיקר. והנמשל הוא שהיראה היא עיקרית, והתורה הוא הטפל ליראה? ופומיה ממלל רברבין בסודות הנסתרות פנימיים: כי כשהקדוש ברוך הוא וברוך שמו ברא עולמו, לא היה העולם יכול להיות קיים, כי הכל חוזר לשורשו לאין ברוך הוא. עד שברא ישׁרא"ל – ונתקיים העולם. והשם ישׁרא"ל מורה על זה. כי האות רי"ש של תיבת ישׁרא"ל – הוא החכמה, והאות למ"ד – הבינה, והאות אל"ף – הדעת, והאותיות יו"ד שי"ן [וי"ש] שבישׁרא"ל, אותיות הנשארים – הוא הישות של קיום העולם, ונעשה יש מאין. וזהו שם ישׁרא"ל. וזהו קיום העולמות שנעשה יש

מאין. ולכן **יִשְׂרָאֵל** הם הקיום של כל העולמות והבריאה. כי באם לאו, היה הכל חוזר לקדמותו לאין, והישות **שביִשְׂרָאֵל** הם מקיימין כל היש של כל העולמות. ודווקא כשאיש היִשְׂרָאֵל אינ לו בו ישות, רק כפי הצורך לקיום העולמות. לאפוקי, אם יש בו יותר חס ושלום. כי לפי עניות דעתי כל התורה רומז בזה:

ח. ייחוד יִשְׂרָאֵל [ב']

כִּד הוּוּ יִשְׂרָאֵל זכאין: תננא הוה סליק לעילא באורח מישר בעטורא בקולפין, אי לסטר מזרח אי לסטר מערב או בכל סיפי עלמא – באורח מישר הוה סליק. וכד לא סטא לימינא ולשמאלא – כדין רעותא קיימא לעילא ותתא. וקודשא בריך הוא אתרעי בעובדין דיִשְׂרָאֵל בחביבו יתיר (זו"ק ח"ב קמח ע"א). **יִשְׂרָאֵל** סליק לעילא, כמבואר בסוד **י"ש רל"א**: כשברא הקדוש ברוך הוא העולם, לא היה באפשרות לעמוד. אף על פי שצמצם עצמו מדרגא לדרגא בגודל אור ותשוקה – היו העולמות חוזרין לאור אין סוף, לאין. וכשהסתכל הקדוש ברוך הוא ביִשְׂרָאֵל במצוות ותורה שלהם – נתקיים העולם מאין ליש. כי כמו שיש לאורות עליונים תשוקה לעלות לשורשן לאור אין סוף – כן יש להם תשוקה רבה לחזור למטה לנשמות יִשְׂרָאֵל להשתעשע בהם ובתורתן. אל"ף – רומז על הבינה, אם כן **למ"ד** – הוא הדעת, שהוא ג' קוין, והן האבות. ממילא צמצום זה הוא מניה וביה שפנימיות זה הגשמי – הוא הרוחני. וזהו ענין היראה שהוא הצמצום, כי **פחד וגבורה** – הכל חד. וענין הקב חומטין שהוא רומז לצרכי החומר: שצריכין לערב זה לתוך החסד – כדי שיהיה מציאות וישות לקיום העולם:

יהי ראוי שיהיה כר אילנותי, יהי כרמי:

תפילה להמתקת הדינים ממורנו רבי ישׁרׁא"ל בעל שם טוב

אני מאמין באמונה שלימה שזה הצער והייסורים שבא לי – הוא בהשגחה פרטית מעם השם יתברך והנני מקבל עלי באהבה. וכל זה בא לי מסיבות עונותי הרבים. וצדיק אתה השם על כל הבא עלי, כי אמת עשית ואני הרשעתי. ויהי רצון שיהיו אלו היסורים לכפרה על עונותי הרבים. והנה מצד הדין הייתי צריך לפרט ולשוב להתוודות על החטא והעוון שבסבתם בא לי אלו היסורים, אבל גלוי וידוע לפניך שאין אתי יודע עד מה. ולכן יהי רצון מלפניך אבי שבשמים שתמחק ותשרש החטא ועוון ופשע שגרמו לי אלו היסורים וימתקו כל הדינים מעלי ומעל כל בני ישראל, ויתהפכו כל הצרופים לטובה, וימשך חסדים טובים ומגולים לנו ולכל בית ישראל עד עולם, אמן כן יהי רצון:

[והוסיף רבנו בעל מחבר ספר "שומר אמונים הק' זי"ע בספרו: "ואם יאמר זה הנוסח – אז נמתקים ממנו בעזרת השם כל הדינים, ויתהפכו כל הצרופים לטובה, ויהיו היסורים כפרה לכל עונותיו. בפרט אם ירגיל עצמו לומר זאת גם על כל דבר קטן – אז אין שיעור לגודל נחת רוח שיגרום לקב"ה בזה, ושמחה בכל העולמות. כי דרכו של אלוקינו לנסות את האדם באמונתו. ואם מתחזק באמונת השם, אז גם אם נגזרה עליו גזרה חס וחלילה – נימתק הדין מעליו"]

יהי רצון מלפניך אבי שבשמים שתמחק ותשרש החטא ועוון ופשע שגרמו לי אלו היסורים וימתקו כל הדינים מעלי ומעל כל בני ישראל, ויתהפכו כל הצרופים לטובה, וימשך חסדים טובים ומגולים לנו ולכל בית ישראל עד עולם, אמן כן יהי רצון:

